

Sprawozdanie z pracy Pełnomocnika Wojewody Małopolskiego do spraw mniejszości narodowych i etnicznych za 2019 rok.

1. Liczba spotkań ze środowiskami mniejszości narodowych i etnicznych, w tym zorganizowanych z inicjatywy pełnomocnika.

Jednym z zadań pełnomocnika jest utrzymywanie stałego kontaktu i dobrych relacji z przedstawicielami i liderami organizacji społecznych mniejszości narodowych i etnicznych. W 2019 r. Pełnomocnik zorganizowała kilkanaście bezpośrednich spotkań zarówno w Wydziale Polityki Społecznej jak i w terenie: wizje lokalne, wizytacje miejsc zamieszkałych przez społeczność romską (m.in. Limanowa, Czchów, Nowy Sącz), spotkania na osiedlach romskich (Czarna Góra, Koszary, Maszkowice, Ochotnica Górna), uczestniczyła w uroczystościach organizowanych przez mniejszości oraz przeprowadziła szereg konsultacji telefonicznych.

Pełnomocnik Wojewody Małopolskiego ds. Mniejszości Narodowych i Etnicznych wraz z pracownikami samodzielnego Stanowiska Pracy ds. Mniejszości Narodowych, Etnicznych i Równego Traktowania zorganizowała dziesięć spotkań z przedstawicielami poszczególnych mniejszości.

2. Koordynowanie na obszarze województwa działań organów administracji rządowej, realizujących zadania na rzecz mniejszości.

Koordynacja zadań na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych na obszarze województwa Małopolskiego polega na podejmowaniu współpracy instytucji rządowych, jednostek samorządu terytorialnego oraz organizacji pozarządowych.

Wybrane działania koordynacyjne:

- koordynacja **Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020**
Podstawowym celem *Programu integracji* jest zwiększenie integracji społeczności romskiej w życiu społeczeństwa obywatelskiego dzięki wsparciu udzielanemu w czterech dziedzinach: edukacja, mieszkalnictwo, zdrowie oraz działania prozatrudnieniowe. Zwiększenie uczestnictwa Romów w systemie edukacji i w rynku pracy, poprawa infrastruktury mieszkaniowej i stanu zdrowia jest szansą na wyrównanie szans w różnych sferach życia społecznego;

W roku 2019 realizowano 70 projektów na łączną kwotę 4 370 340 zł.

Dziedzina I – Edukacja, plan w wysokości 1 324 817 zł, na realizację 46 projektów, przykładowe zadania: działalność bieżąca 13 świetlic integracyjnych, kolonie i wycieczki dla dzieci i młodzieży, ubezpieczenia, warsztaty muzyczne, plastyczne i teatralne, pielgrzymka Romów do Limanowej czy Międzynarodowy Tabor Pamięci Romów;

Dziedzina II - Mieszkalnictwo, plan w wysokości 2 643 340 zł, na realizację 11 projektów. W ramach dziedziny 2 finansowano następujące zadania inwestycyjne; budowę kanalizacji sanitarnej, budowę ujęcia wody i wodociągu, budowę budynków mieszkalnych oraz remonty istniejących budynków (wymiana instalacji centralnego ogrzewania, remont dachów);

Dziedzina III - Praca - plan w wysokości 223 000 zł, na realizację 6 projektów. W ramach dziedziny 3 finansowano zadania związane z aktywizacją zawodową, zatrudnieniem oraz staże zawodowe dla osób ze społeczności romskiej.

Dziedzina IV - Zdrowie - plan w wysokości 179 183 zł, na realizację 7 projektów. W ramach dziedziny 4 finansowano zadania związane z zatrudnieniem pielęgniarki środowiskowej, profilaktyki zdrowia, badań profilaktycznych oraz turnus rehabilitacyjny dla osób starszych.

Na terenie województwa małopolskiego realizowane były dwie strategie lokalne przez Gminę Wadowice oraz Miasto Limanowa mające na celu kompleksowe działania na rzecz zwiększenia integracji społeczności romskiej o zasięgu lokalnym.

Koordynacja w zakresie całego cyklu realizacji *Programu integracji* obejmuje:

- ocenę, opinię i analizę składanych projektów (Komisja Oceny Projektów) w ramach przyjętych kryteriów i limitów finansowych; zawieranie umów: z organizacjami pozarządowymi, porozumień z jednostkami samorządu; weryfikacja otrzymanych sprawozdań pod względem merytorycznym i finansowym, bieżąca kontrola, nadzór nad prawidłowym wykorzystaniem dotacji, rozliczanie dotacji, wizytacje, kontrole; bieżący monitoring realizacji projektów - udział w przedsięwzięciach, spotkaniach, uroczystościach

finansowanych w ramach *Programu*; bieżące informowanie i szkolenie beneficjentów w zakresie prawidłowego wykorzystania środków *Programu integracji*; sporządzanie sprawozdań merytorycznych i finansowych z realizacji *Programu integracji* dla służb Urzędu i Ministerstw; współpraca z Kuratorium Oświaty, Policją, Rzecznikiem Praw Obywatelskich, administracją rządową przy realizacji *Programu integracji*;

- szkolenia z *Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020*. Spotkania z jednostkami samorządu terytorialnego oraz z organizacjami pozarządowymi, podczas których zwrócono szczególną uwagę na priorytety obowiązujące w ramach *Programu* oraz kryteria podziału dotacji, zasady rozliczania projektów, prawidłowe prowadzenie dokumentacji, terminowość i sprawozdawczość;
- powołanie Komisji Oceny Wniosków Zarządzeniem Wojewody Małopolskiego i dokonanie weryfikacji pod względem formalnym i merytorycznym wniosków złożonych do ***Programu integracji na 2020 r.*** Propozycję podziału kwot wraz z kartami kryteriów oceny wniosków przekazano do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji;
- wspieranie działań edukacyjnych - współpraca pełnomocnika z Małopolskim Kuratorem Oświaty. Wypracowywanie wspólnych pomysłów mających na celu podniesienie poziomu świadczenia usług i zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w świetlicach, klubach, zajęciach dodatkowych w szkołach;

3. **Podejmowanie działań na rzecz respektowania praw mniejszości i przeciwdziałanie naruszaniu tych praw i dyskryminacji osób należących do mniejszości:**

- wypracowywanie wspólnych działań z Wojewódzką Komendą Policji dotyczących rozwiązywania problemów występujących we wzajemnych relacjach społecznych, głównie między społecznością romską i nie-romską (Limanowa, Łącko, Czchów) oraz podejmowanie działań prewencyjnych i antydyskryminacyjnych,
- zorganizowanie szkolenia dla pracowników instytucji pomocy społecznej na temat „Różnice kulturowe mające wpływ na jakość pracy”.

4. **Podejmowanie działań na rzecz rozwiązywania problemów mniejszości.**

Pełnomocnik Wojewody w 2019 roku podejmowała szereg działań skierowanych na rozwiązywanie problemów i konfliktów z udziałem mniejszości narodowych i etnicznych na terenie Małopolski. *Programu integracji społeczności romskiej* jest odpowiedzią na pojawiające się problemy społeczności romskiej w różnych dziedzinach życia społecznego.

Wybrane przykłady podjętych działań na rzecz rozwiązania problemów:

- współdziałanie z władzami Miasta Limanowa, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej i asystentem rodziny na rzecz poprawy sytuacji mieszkaniowej rodzin wielodzietnych romskich w Limanowej (m.in. ul. Piłsudskiego, ul. Wąska, ul. Słoneczna);
- współpraca i realizacja działań mających na celu rozwiązanie problemu społeczności romskiej w Czchowie z udziałem przedstawicieli, służb, inspekcji, szkół i władz Gminy Czchów, spotkania z udziałem pełnomocnika wojewody ds. rodziny;
- współpraca i realizacja działań mających na celu rozwiązanie problemu społeczności romskiej w Maszkowicach z udziałem przedstawicieli, służb, inspekcji, szkół i władz Gminy Łącko, spotkania z Wójtem Gminy Łącko;
- organizacja posiedzeń Zespołu do Spraw rozwiązywania problemów mieszkaniowych i sytuacji społeczno-bytowej mniejszości romskiej w Maszkowicach z udziałem członków Komisji Sejmowej Mniejszości Narodowych i Etnicznych, przedstawicieli Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji;
- współpraca z Caritas Diecezji Tarnowskiej w sprawie problemów w funkcjonowaniu świetlicy integracyjnej na osiedlu romskim w Koszarach;
- informowanie organizacji mniejszościowych o możliwościach pozyskania środków finansowych na zadania statutowe organizacji,

5. **Podejmowanie działań na rzecz respektowania praw osób posługujących się językiem regionalnym.**

Kontynuacja ogólnopolskiej *Kampanii promującej używanie języków mniejszościowych oraz języka regionalnego* Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji na terenie

Małopolski, której celem jest zachęcanie użytkowników języków mniejszościowych do pełniejszego korzystania z przysługujących im praw. Pełnomocnik uczestniczyła w konkursie wiedzy o Słowacji „Poznaj ojczyznę swoich przodków” oraz konkursie recytatorskim „Dzień poezji i prozy słowackiej”.

6. Lista organizacji mniejszości narodowych i etnicznych, z którymi pełnomocnik jest w stałym kontakcie:

- Stowarzyszenie Żydowskie „Czulent” w Krakowie;
- Centrum Społeczności Żydowskiej JCC w Krakowie;
- Zjednoczenie Łemków w Gorlicach;
- Stowarzyszenie „Ruska Bursa” w Gorlicach;
- Ormiańskie Towarzystwo Kulturalne w Krakowie;
- Towarzystwo Słowaków w Polsce z siedzibą w Krakowie;
- Fundacja „Zustricz” w Krakowie;
- Małopolska Wspólnota Rosyjskojęzyczna „Kołokoł” w Krakowie;
- Fundacja Armenian Foundation;
- Integracyjne Stowarzyszenie „Sawore” w Krakowie
- Stowarzyszenie Romów w Polsce z siedzibą w Oświęcimiu;
- Stowarzyszenie Kulturalno-Społeczne Romów „Centrum Kultury Romów w Polsce” z siedzibą w Tarnowie;
- Romskie Stowarzyszenie Oświatowe „Harangos” z siedzibą w Krakowie;
- Towarzystwo Krzewienia Kultury i Tradycji Romskiej „Kałe Jakha” z siedzibą w Krakowie;
- Fundacja Sztuki „Jaw Dikh” z siedzibą w Czarnej Górze;
- Małopolskie Stowarzyszenie Romów „Jamaro” w Andrychowie;
- Małopolsko-Śląskie Stowarzyszenie Romów w Andrychowie;
- Stowarzyszenie „Jududoro” w Nowym Sączu;
- Stowarzyszenie „Bergitka Roma” w Nowym Sączu;
- Stowarzyszenie Romów w Kętach;
- Stowarzyszenie „Cierchenia” w Wadowicach;
- Komitet Opieki nad Zabytkami Kultury Żydowskiej w Tarnowie;
- Krajowe Stowarzyszenie Romów „Amare Roma” w Limanowej;
- Fundacja „Nasze dzieci – nasza przyszłość” w Andrychowie;
- Stowarzyszenie Kulturalno Społeczne Romów „Bahtali Ciercheń” w Krakowie;
- Stowarzyszenie Na Rzecz Wielokulturowej Demokracji w Limanowej;
- Stowarzyszenie Kulturalno Oświatowe „Romano llo” w Krakowie.

7. Lista znanych Pełnomocnikowi organizacji i środowisk mniejszości narodowych i etnicznych działających na terenie województwa.

- Mniejszość Białoruska: Towarzystwo Białoruskie w Krakowie;
- Mniejszość Ormiańska: Uniwersytet Jagielloński, Instytut Filologii Orientalnej, Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej, Polska Akademia Umiejętności;
- Mniejszość Ukraińska: Fundacja św. Włodzimierza Chrzcziciela Rusi Kijowskiej, Parafia Prawosławna w Krakowie, Fundacja Zustricz;
- Mniejszość Łemkowska: Uniwersytet Pedagogiczny Instytut Neofilologii, Radio Lem.Fm;
- Mniejszość Żydowska: Centrum Społeczności Żydowskiej w Krakowie JCC, Stowarzyszenie Żydowskie Czulent, Gmina Wyznaniowa Żydowska w Krakowie, Stowarzyszenie Festiwal Kultury Żydowskiej;
- Mniejszość Romska: stowarzyszenia wymienione w punkcie 6;
- Mniejszość Słowacka: Towarzystwo Słowaków w Polsce, Redakcja Život w Krakowie, Centrum Kultury Słowackiej w Nowej Białej.

8. Współpraca Pełnomocnika z innymi instytucjami lub organizacjami, zajmującymi się problematyką mniejszościową.

Instytucje rządowe oraz jednostki samorządu terytorialnego:

- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Departament Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych;

- Ministerstwo Edukacji Narodowej;
- Komisja Sejmowa Mniejszości Narodowych i Etnicznych;
- Kancelaria Prezesa Rady Ministrów;
- Pełnomocnik Wojewody ds. Równego Traktowania;
- Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich;
- Pełnomocnik Komendanta Wojewódzkiego Policji w Krakowie ds. Ochrony Praw Człowieka;
- Komisja Wspólna Rządu ds. Mniejszości Narodowych i Etnicznych;
- Małopolski Urząd Marszałkowski, Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
- Urząd Miasta Krakowa: Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia;
- Centra Zarządzania Kryzysowego w Małopolsce;
- Urząd Miasta Nowego Sącza - Pełnomocnik ds. Romów;
- Asystent społeczności romskiej Burmistrza Limanowej;
- Gminy: Andrychów, Bukowina Tatrzańska, Chełmec, Czarny Dunajec, Chrzanów, Czchów, Grybów, Gorlice, Kraków, Krościenko nad Dunajcem, Kęty, Limanowa, Limanowa Miasto, Łapsze Niżne, Łącko, Nowy Sącz, Nowy Targ, Nowy Targ Miasto, Ochotnica Dolna, Oświęcim, Szaflary, Szczawnica, Tarnów, Tarnów Miasto, Uście Gorlickie, Wadowice, Zakopane.

Organizacje pozarządowe i instytucje kultury:

- Muzeum Galicja w Krakowie;
- Muzeum Okręgowe w Tarnowie;
- Caritas Diecezji Tarnowskiej w Tarnowie;
- Siostry Nazaretanki w Wadowicach;
- Stowarzyszenie Festiwal Kultury Żydowskiej w Krakowie;
- Komitet Opieki nad Zabytkami Kultury Żydowskiej w Tarnowie;
- Krajowy Duszpasterz Romów – ks. Stanisław Opocki;
- Stowarzyszenie Czu!Czuwaj! w Maruszynie Dolnej;
- Stowarzyszenie „Mocni Razem” w Maruszynie;
- Diecezjalny Ośrodek Kultury Prawosławnej ELPIS w Gorlicach.

Uczelnie i instytucje edukacyjne:

- Uniwersytet Jagielloński;
- Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie;
- Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie;
- Małopolskie Kuratorium Oświaty;
- Szkoły podstawowe i ponad podstawowe w Małopolsce (do których uczęszczają dzieci ze środowisk mniejszościowych).

Konsulaty Generalne z siedzibami w Krakowie:

- Słowacji,
- Ukrainy,
- Stanów Zjednoczonych Ameryki.

9. Udział Pełnomocnika lub innych osób zajmujących się sprawami mniejszości narodowych i etnicznych w organizowanych przez mniejszości narodowe i etniczne w spotkaniach i imprezach, na które zostali zaproszeni.

Pełnomocnik w 2019 roku uczestniczyła w 19 wydarzeniach:

- 5 stycznia 2019 r. Uroczystość Objawienia i Chrztu Pańskiego (Astwacahajntutian) w Kościele Miłosierdzia Bożego w Krakowie,
- 22 stycznia 2019 r. 100 – lecie Dnia Jedności Ukrainy. Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha,
- 9 lutego 2019 r. X – Jubileuszowy Zjazd Łemków w Gorlicach,
- 23 lutego 2019 r. Ostatki – Krempachy 2019, przegląd zespołów folklorystycznych ze Spisza i Orawy,
- 9 marca 2019 r. I spotkanie Ormiańskiego Towarzystwa Kulturalnego w Krakowie,
- 17 marca 2019 r. Marsz Pamięci w Krakowie – 76 rocznica likwidacji Getta w Płaszowie,

- 15 kwietnia 2019 r. Muzeum Etnograficzne Krakowa. Pokaz filmu dokumentalnego „Byli kowale, byli ...” – opowieść o romskich kowalach ze Spisza,
- 24 kwietnia 2019 r. Kraków, Rocznica Ludobójstwa Ormian,
- 26 kwietnia 2019 r. Wernisaż wystawy Any Hekkelovej „pokusa Duszy” . Galeria Sztuki Słowackiej w Krakowie,
- 13 maja 2019 r. Konkurs wiedzy o Słowacji „Poznaj ojczyznę swoich przodków” w Kacwinie”,
- 7 czerwca 2019 r. Konkurs recytatorski „Dzień poezji i prozy słowackiej” w Łapszach Wyżnych,
- 13 czerwca 2019 r., Prezentacja II Raportu „Mniejszość ukraińska i migranci z Ukrainy w Polsce. Analiza dyskursu”, Fundacja Zustricz Kraków,
- 10 lipca 2019 r. XXII Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny w Krynicy Zdroju „Świat Pod Kyczerą”,
- 2 sierpnia 2019 r. 75 rocznica likwidacji obozu romskiego Zigeunierlager Auschwitz-Birkenau, Oświęcim,
- 18 sierpnia 2019 r. XXXVIII Przegląd Krajańskich Orkiestr Dętych w Jurgowie,
- 25 sierpnia 2019 r. Międzynarodowy Tabor Pamięci Romów.
- 15 września 2019 r. – Święto Niepodległości Ukrainy. Uroczystość związana z rocznicą uchwalenia Deklaracji Niepodległości Ukrainy 24 sierpnia 1991 r.,
- 22 września 2019 r. Międzynarodowa Pielgrzymka Romów do Limanowej,
- 4 października 2019 r. Jubileusz 110. rocznicy urodzin Bohdana Ihora Antonycza oraz dziesięciolecie Centrum Kultury Antonycza w Golicach.

10. Czy w minionym roku zaszła konieczność podjęcia przez Pełnomocnika interwencji w sytuacjach konfliktowych?

tak   nie   x

11. Jeśli odpowiedź na powyższe pytanie była twierdząca, proszę o krótkie opisanie poniżej interwencji podjętych w takich sytuacjach.

12. Opis pozostałych najważniejszych działań podjętych przez Pełnomocnika w ostatnim roku.

- zakładka Mniejszości Narodowe i Etniczne na stronie Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego. W odpowiedzi na potrzeby została uruchomiona zakładka, w której zamieszczane są aktualne najważniejsze wydarzenia dotyczące wszystkich mniejszości oraz informacje o Programie integracji na rzecz społeczności romskiej w Polsce. Zakładka rozwija się sukcesywnie i modyfikowana jest w zależności od pojawiających się oczekiwań;
- 24 stycznia 2019 r. Spotkanie z Pełnomocnikiem ds. Romów Prezydenta Miasta Nowego Sącza w sprawie sytuacji Romów w Nowym Sączu,
- 25 stycznia 2019 r. Spotkanie ze Zgromadzeniem Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu, Prowincja Krakowska w sprawie edukacji dzieci romskich w Wadowicach,
- 14 lutego 2019 r. Spotkanie z Wójtem Łącka. Omówienie sytuacji mieszkaniowej społeczności romskiej w Maszkowicach,
- 27 lutego 2019 r. Poinformowanie organizacji mniejszościowych o możliwości składania wniosków do „Niepodległej”,
- 12 marca 2019 r. Nowy Sącz. Szkolenie pracowników instytucji pomocy społecznej na temat „Różnice kulturowe mające wpływ na jakość pracy”,
- 20 marca 2019 r. Udział w posiedzeniu Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych,
- 21 marca 2019 r. Międzynarodowy Dzień Walki z dyskryminacją rasową, informacja na stronie internetowej urzędu,
- 26 marca 2019 r. Spotkanie Pełnomocnika z przedstawicielami mniejszości narodowych i etnicznych w MUW z udziałem przedstawiciela Kuratorium Oświaty i przedstawicielki Komendy Wojewódzkiej Policji. Tematem spotkania były kwestie nauczania i szkolenia nauczycieli języka mniejszościowego: słowackiego, łemkowskiego i ormiańskiego,
- 28 marca 2019 r. V posiedzenie Zespołu ds. rozwiązywania problemów mieszkaniowych i socjalno bytowych osiedla romskiego w Maszkowicach – udział przedstawicieli MSWiA,

- Pełnomocnika oraz pozostałych służby (Policja, Straż Pożarna, Sanepid, Ochrona Środowiska, WINB, PINB, WITD, Wójt Łącka),
- 8 kwietnia 2019 r. Międzynarodowy Dzień Romów; informacja na stronie internetowej Urzędu,
  - 11 kwietnia 2019 r. Spotkanie z Caritas Diecezji Tarnowskiej w sprawie problemów w prowadzeniu świetlicy integracyjnej na osiedlu romskim w Koszarach;
  - 11 kwietnia 2019 r. Informacja dla organizacji mniejszościowych o konkursach: MSWiA – dodatkowy nabór wniosków o dotacje celowe i podmiotowe - termin do 29 kwietnia 2019 r., oraz Program Narodowego Instytutu Dziedzictwa „Wspólnie dla dziedzictwa”, dotacje na ochronę dziedzictwa kulturowego – termin do 30 kwietnia 2019 r.,
  - 26 kwietnia 2019 r., Spotkanie z Rzecznikiem Praw Obywatelskich, Komisją Sejmową Mniejszości Narodowych i Etnicznych, Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania, MSWiA – Departament Wyznań Religijnych ze społecznością romską w Maszkowicach i władzami lokalnymi w Łącku,
  - 15 maja 2019 r. Komisja Sejmowa Mniejszości Narodowych i Etnicznych, spotkanie robocze dot. sytuacji społeczności romskiej w Maszkowicach,
  - 8 lipca 2019 r. VI posiedzenie Zespołu ds. rozwiązywania problemów mieszkaniowych i socjalno bytowych osiedla romskiego w Maszkowicach – udział przedstawicieli MSWiA, Pełnomocnika oraz pozostałych służby (Policja, Straż Pożarna, Sanepid, Ochrona Środowiska, WINB, PINB, WITD, Wójt Łącka),
  - 16 lipca 2019 r. Spotkanie Pełnomocnika z przedstawicielami Komitetu Doradczego Rady Europy Mniejszości Narodowych i Etnicznych w sprawie sytuacji mniejszości narodowych i etnicznych w Małopolsce,
  - 19 lipca 2019 r. Spotkanie z rodzinami romskimi w Czchowie z udziałem Pełnomocnika ds. rodziny w sprawie problemów z władzami lokalnymi,
  - 25 lipiec 2019 r. Czchów i Limanowa, negocjacje Pełnomocnika z burmistrzem Czchowa i Limanowej dotyczące braku realizacji zadań na rzecz rodzin romskich w Czchowie przez Burmistrza Czchowa,
  - 31 lipiec 2019 r. Spotkanie Pełnomocnika z liderami osiedla w Maszkowicach. Pomoc w rozwiązaniu problemu dot. decyzji o nakazie rozbiórki samowoli budowlanych.
  - 22 sierpnia 2019 r. Udział w pikniku profilaktycznym w Maszkowicach z udziałem Policji, Straży Pożarnej i Stacji Sanitarno epidemiologicznej dla mieszkańców osiedla w zakresie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w okresie wakacyjnego wypoczynku, bezpieczeństwa w ruchu drogowym, cyberzagrożeń związanych z korzystaniem z zasobów internetu oraz pokaz sprzętu ratowniczego,
  - 27 – 29 sierpnia 2019 r. Szczecin. Spotkanie pełnomocników wojewodów ds. mniejszości narodowych i etnicznych w sprawie ewaluacji obecnego Programu integracji i propozycji nowego Programu na lata 2021-2030,
  - 16 października 2019 r. VII posiedzenie Zespołu ds. rozwiązywania problemów mieszkaniowych i socjalno - bytowych osiedla romskiego w Maszkowicach – Wojewoda, Pełnomocnik oraz pozostałe służby (Policja, Straż Pożarna, Sanepid, Ochrona Środowiska, WINB, PINB, WITD, Wójt Łącka, Pełnomocnik Romów z Nowego Sącza),
  - 18 października 2019 r. – Szkolenie beneficjentów Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na 2020 rok. Omówienie kwestii związanych z prawidłowym wypełnianiem aplikacji, etapy realizacji projektu, uruchomienie dotacji, terminowość przedkładania sprawozdań i dokumentacji. Szkolenie z udziałem przedstawiciela MSWiA,
  - 23 października 2019 r. Udział w posiedzeniu Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych,
  - 6 listopada 2019 r. – Spotkanie Pełnomocnika z przedstawicielami mniejszości narodowych i etnicznych w MUW. Tematem wiodącym spotkania były kwestie związane z zachowaniem i rozwojem tożsamości, kultury i języka mniejszości, współpracy z instytucjami oraz zbliżającym się Międzynarodowym Dniem Tolerancji 16 listopada,
  - 28 listopada 2019 r. Spotkanie Pełnomocnika ze studentami Uniwersytetu III Wieku nt. mniejszości narodowych i etnicznych,
  - 10 grudnia 2019 r. Posiedzenie Komisji Oceny Projektów na 2020 rok, w ramach Programu integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014 -2020,

- 16 grudnia 2019 r. Spotkanie Pełnomocnika i Przewodniczącej Komisji Sejmowej Mniejszości Narodowych i Etnicznych z rodzinami romskimi na osiedlu w Maszkowicach, z władzami lokalnymi w Łącku oraz spotkanie z władzami lokalnymi i uczestnikami świetlicy integracyjnej w Nowym Sączu,
- 17 grudnia 2019 r. VIII posiedzenie Zespołu ds. rozwiązywania problemów mieszkaniowych i socjalno - bytowych osiedla romskiego w Maszkowicach – Wojewoda, Pełnomocnik oraz pozostałe służby (Policja, Straż Pożarna, Sanepid, Ochrona Środowiska, WINB, PINB, WITD, Wójt Łącka, Pełnomocnik Romów z Nowego Sącza) z udziałem Przewodniczącej Komisji Sejmowej Mniejszości Narodowych i Etnicznych.

13. Jeżeli w opinii Pełnomocnika zachodzi konieczność zmian obowiązujących przepisów prawa regulujących sprawy mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego, proszę o wskazanie takich przepisów oraz propozycji ich zmian wraz z krótkim uzasadnieniem.

- wsparcie systemowe związane z nauczaniem języka mniejszościowego; zatrudnienie etatowych nauczycieli, zatrudnienie metodyków,
- zwiększenie środków finansowych na zakup podręczników, książek i materiałów edukacyjnych do nauki języka mniejszościowego w szkołach, świetlicach i domach kultury,
- zwiększenie środków finansowych na działalność organizacji mniejszościowych,
- opracowanie programu działań dla poszczególnych mniejszości,
- wprowadzenie kryterium dochodowego lub jakiegoś innego obiektywnego kryterium do przyznawanej pomocy w dziedzinie: edukacja (m.in. stypendia, kolonie, wycieczki, nagrody), mieszkalnictwo (zakup mieszkania, budowa domu, remonty) w ramach *Programu integracji społeczności romskiej na lata 2021-2030*,
- opracowanie szczegółowych wytycznych (w Programie) do zadań związanych z edukacją, w tym funkcjonowania świetlic integracyjnych (np. miejsce, warunki lokalowe, warunki socjalne, zatrudnienie wykwalifikowanych osób),
- zwiększenie realizacji obowiązku szkolnego przez dzieci i młodzieży ze społeczności romskiej, poprzez wprowadzenie dodatkowego warunku w systemie udzielania świadczeń z pomocy społecznej,
- wsparcie systematycznego podnoszenia poziomu kwalifikacji asystentów edukacji romskiej.

Kraków, 27 lutego 2020 r.